

CAPÍTOL I

Sentí com el carter deia: «Quatre», i un moment més tard la cambrera li entrava les lletres.

Teresa les agafà sense aixecar els ulls del diari i les va deixar a la safata de plata daurada que hi havia damunt la taula.

Quan, mitja hora després, acabà de llegir, en el precís moment d'arraconar la cadira va sobtar-la el seu nom en un dels sobres.

¿Qui podia escriure-li?

Teresa no rebia quasi mai cap lletra. No tenia parents a fora (ni a fora ni a la ciutat —tots els seus parents eren de la banda del marit—), i amb els amics no s'escrivia mai. Encara que fossin amics molt estimats, si per qualsevol circumstància ella o aquests amics partien, als quatre dies s'acabava llur correspondència. Ells li escrivien, però ella no els responia. Pensava sovint, molt sovint, en ells; estava d'allò més contenta quan en sabia noves per algun amic comú; no li haurien dolgut passos ni sacrificis per a fer-los un favor..., però escriure! Si un dia, després de reptar-se, s'asseia, resolta a complir finalment amb allò que anomenava «el seu deure», passava una llarga estona davant el full de paper blanc sense saber com començar. I la major part de les vegades, des-

prés d'acabada la lletra, la feia a bocins: tan lluny li semblava allò que hauria volgut dir del que deia, i tant se li mostrava encarcerada i eixuta, damunt del paper, la seva tendresa vessant de cordialitat!

Per això no rebia altres lletres que algunes de felicitació, el dia del seu sant, o algunes targes-participacions de bodes, de bateigs, de canvis de domicili, etc.

Vet aquí la raó per què havia deixat les cartes a la safata sense ni mirar-les. Suposava que eren totes per al seu marit.

«¿Qui em deurà escriure?», es preguntà mentre obria el sobre. I va repetir-se la pregunta maquinalment en treure'n un full de paper rosa, de lletra apretada i menuda que no coneixia. La lletra era de dona. Va cercar la signatura. No anava signada. Al peu deia: «Una que li vol bé.» Era, doncs, un anònim.

Teresa no pogué reprimir un sentiment de neguit. Va dominar-lo aviat, però. Amb la carta als dits i sense llegir-la, es deia: «Un anònim. Valdria més que no el llegissis. Un anònim és una cosa feta sempre amb la sola intenció de molestar o de fer mal. Encara que no en facis cap cas —perquè ¿quin cas pot fer-se del que diu algú que no gosa ni donar la cara?—, de totes maneres, unes paraules falses són, per si soles, un germe verinós. T'hauràs d'esforçar a oblidar-les, i el dia que tinguis la més petita preocupació, el més lleuger dubte, rebrotaran amb força.»

La tenia a la mà, tota rebregada.

«Si l'estriipo, però, hi pensaré més d'una vegada. Em conec. Em penediré de no haver-la llegida. I, al cap i a la fi, ¿quin mal pot fer-me? Jo mateixa em dic que no en creuré ni un mot. Estic segura que es tracta d'una cosa absurda, quelcom que coneixeré de seguida que no pot ésser cert.»

Estava indecisa, frisoa. Després va pensar:

«Que beneita que sóc! ¿Per què l'he de llegir ni per què l'he d'estriipar, ara mateix? Puc guardar-la. Si me n'oblido, si no me'n recordo més, jaurà anys i anys al fons d'un calaix; si hi penso massa, no hauré de fer sinó anar-la a cercar i llegir-la.»

Tornà la carta dins el sobre. En fer-ho, remarcà que el segell era de ral. Llavors es fixà en el timbre de correus. Havia estat tirada a Figueres.

Figueres, la ciutat on havia passat aquells sis anys deliciosos, on tenia tants d'amics, on era tan estimada i considerada! Figueres, la ciutat on havia mort la seva mare!

Perquè la mare enyorada hi dormia, en el cementiri ple de flors i d'ocells, perquè hi havia estat tan feliç, el sol nom de Figueres accelerava els batecs del seu cor.

I vet aquí que la carta, aquella carta, venia precisament d'allà.

Feia un any que Teresa i el seu marit n'eren fora. ¿Després de tant de temps encara es recordaven, doncs, d'ella? ¿I per enviar-li un anònim? Mentre tota mena de pensaments l'agitaven, Teresa entrà a la seva cambra, va

anar-se'n de dret a l'armari mirall, obrí un calaix on guardava records, alçà el paper que en tapissava el fons i va deixar-hi, a sota, la lletra.

Tenia una estranya sensació d'ofec. La cambra li semblà petita, com si les parets li caiguessin damunt. Maquinalment, va anar a treure el capell i el vestit del guarda-robes i començà a vestir-se. Quan va estar llesta, digué a la cambrera que no l'esperessin pas fins a l'hora de dinar.

—¿La senyoreta portarà els fiambres i els dolços?

Havia oblidat que era l'aniversari del seu matrimoni i que tenien els cunyats a dinar. Hauria de tornar més d'hora, doncs. Calia que fos a casa per si arribava més aviat Maria, la cunyada. Quant al cunyat, no hi seria fins cap a les dues. Era sempre l'últim a sortir de l'oficina.

Així que fou al carrer, la sobtà l'aire fresc que feia. Era un matí molt clar de primers de novembre. Teresa començà a caminar de pressa —amb aquells passos seus, menuts i seguits, deixava, però, tothom enrere—. Després de travessar la plaça de Catalunya, enfilà les Rambles. Quan fou davant la primera florista, s'embadalí un moment amb les flors. La noia, que la coneixia d'altres vegades, va dir-li:

—¿Què voldrà, avui, senyoreta? Miri que són magnífics, aquests crisantems grocs!

—De moment, res, que no vaig pas a casa. Ja tornaré a passar.

—Fins després, doncs.

Ella mateixa va estranyar-se d'haver fet tot aquells tros de Rambla sense saber on anava. Ara, però, ho sabia.

Anava a veure el mar. Un any que era a Barcelona, i potser l'havia vist dues o tres vegades, no pas més, i encara d'esquilllentes, passant amb el tramvia. Ni se'n recordava, que hi havia mar, a Barcelona. I vet ací que aquell matí, quan tingué aquella forta sensació d'ofec a la seva cambra, havia sentit l'enyorança de quelcom de gran, d'esbatanat, d'immens. Quina cosa més estranya! Aquell desig l'havia tingut inconscientment; ella mateixa no hauria pogut explicar-se què volia; estava segura que, en sortir de casa, va sortir perquè sí, sense determini pres, sense saber on anava. I, amb tot, sense cap vacil·lació, sense cap dubte, travessà la plaça de Catalunya i enfilà les Rambles, i només en el moment en què l'aturà la florista (és a dir, en el moment en què quelcom retardava l'imperatiu de l'informulat desig, o s'hi oposava) és quan ella en tingué plena consciència.

Mentrestant havia anat baixant i ja passava per davant de Santa Mònica. Tota ella frisava tant pel mar que li hauríeu vist els narius voluptuosament dilatats per a copsar-ne els primers efluvis. Va arribar al port i s'aturà ran de moll a contemplar l'aigua.

Aquella aigua oliosa i espessa li féu venir quasi fàstic. Les barcases ventrudes que anaven i venien; les grues que grinyolaven i posaven, contra claror de la diafanitat del cel, unes fardes brutes i enormes; els sorolls de mil motors; els xiulets estridents de sirenes; els crits, els re-

necs, tot el brogit del port en dia de feina, marejà i decepcionà Teresa, que en aquells moments tenia necessitat d'infinnit i de quietud.

Es va recordar de l'escullera i pujà, decidida, al primer tramvia de la Barceloneta. Allà deuria trobar una mica de tranquil·litat.

En baixar, féu, quasi corrent, el tros de moll fins a l'escala del passeig marí, i va pujar, també corrent, els dos trams de graons. Va adonar-se que la gent la mirava, i fins que un home l'havia seguida.

Ran de barana, s'aturà panteixant, els ulls fits en el més llunyà de l'horitzó. No hauria pogut dir quanta estona passà així, absorta. Quan va tornar a ella, sentí com una mena de vergonya. ¿Vols-te jugar que la gent l'havien mirada, i que l'home l'havia seguida, per por que no anés a fer algun disbarat? Ara recordava llurs cares, que traïen una commiseració pietosa. I es veia, vestida amb distinció i elegància, corrent pel moll.

¿Què tenia, doncs? ¿Què li passava?

Va fer un tros de passeig, el passeig de baix. El mur, a la seva dreta, la privava de veure el port i la ciutat. Només tenia davant seu mar i cel. Es va asseure de cara a la immensitat i sentia una fruïció voluptuosa a deixar-se anar, a abandonar-se a la dolcesa i la tebior d'aquella hora. Li semblava nedar o volar. Creuava el cel, es submergia al fons del mar. De la velocitat amb què fendia l'aire, el pit li feia mal; sota aigua, els ulls li escoïen de tant com els tenia oberts, i es sentia les orelles plenes i zumzejants.